

Spejder: Mig og miljøet

Formål

At spejderne bliver mere bevidste om forbrug af ressourcer, særligt mad, og hvordan deres forbrug påvirker miljøet.

Forudsætninger for spejderne

Ingen særlige.

Forudsætninger for lederne

Ingen særlige.

Om trinene

På trinene arbejdes der med at øge spejdernes viden om deres forbrug af mad, madspild og brug af naturens ressourcer. Eventen består af en "skraldemiddag".

Trin 1

Mad og miljø.

Trin 2

Madspild.

Trin 3

Naturens spisekammer.

Trin 4

Naturens krydderier.

Event

Skraldemiddag.

Trin 1 -Mad og miljø

Introduktion

På dette trin skal spejderne introduceres til mad og mads miljøpåvirkning, madspild, og hvad eventen går ud på.

Aktiviteter

Fødevarers miljøbelastning: Fødevareministeriet har i en klimakogebog opgjort den enkelte fødevarers klimabelastning i kg CO₂-ækvivalenter, samt hvor langt en almindelig personbil skal køre for at påvirke klimaet lige så meget. Det kan I se nedenfor. Lad spejderne få en række af disse fødevarer (på en seddel/billede) og lad dem prøve at placere dem i rækkefølge, hvad belaster klimaet mest/mindst?

Miljø-venlig lejrmad: Lad spejderne i mindre grupper lave madplan til en lejr dag, hvor de tænker på klimabelastning. Hvilken gruppe kommer med det bedste og samtidig lækreste bud? Lav en afstemning og lad det være madplanen til jeres næste tur.

Mad-affald? Lav en følekims med madaffald: Kaffegrums, kolde kartofler, spaghetti, risengrød etc. Hvad er det? Hvad kunne resterne i stedet være brugt til?

En af resterne har lederne på forhånd taget ekstra med af, så spejderne kan lave en lille ret eller hygge-snack af det, til afslutningen. Det kan fx være klatkager af risengrød.

Afslutning

Tænk I over, hvilke fødevarer I spiser, ud fra deres miljø/klimabelastning?

Materialeliste

- Sedler med navne/billeder af mad fra listen
- Madrester i ikke-gennem-sigtige plasticposer
- Madrest til snack

Kød	CO₂ pr. kg Km i bil		Grøntsager	CO₂ pr. kg Km i bil	
Oksekød	19,4	97	Salat	0,3-3,3	1,5-16,5
Svinekød	3,6	18	Løg	0,4	2
Kylling, hel, fersk	3,1	15,5	Gulerod	0,1	0,5
Kylling, hel, frossen	3,7	18,5	Kartoffel	0,2	1
Lam, udenlandsk	11,6-17,4	58-87	Kål	0,5	2,5
Mejeriprodukter	CO₂ pr. kg Km i bil		Sojabønner	0,6	3
Letmælk	1,2	6	Fisk og skaldyr fra havet CO₂ pr. kg Km i bil		
Minimælk	1,2	6	Torsk, vild, hel, fersk	1,2	6
Ost (gul skæreost)	11,3	56,5	Torsk, filet, frossen	3,2	16
Is	1	5	Fladfisk, vild, hel, frisk	3,3	16,5
Æg	2	10	Fladfisk, filet, frossen	7,8	39
Smør	6,5	32,5	Sild, vild, hel, fersk	0,6	3
Korn og kornprodukter	CO₂ pr. kg Km i bil		Sild, filet, frossen	1,8	9
Rugbrød, frisk	0,8	4	Rejer, ferske	3	15
Hvedebrød, frisk	0,8	4	Rejer, pillede, frosne	10,5	52,5
Hvedebrød, frossen	1,2	6	Muslinger	0,1	0,5
Havregryn	0,8	4	Hummer	20,2	101
Hvedemel	1,1	5,5	Fisk fra dambrug	CO₂ pr. kg Km i bil	
Rugmel	1	5	Ørred, hel, fersk	1,8	9
Cornflakes o.lign.	1	5	Ørred, filet, frossen	4,5	22,5
Ris	3,3	16,5	Frugt	CO₂ pr. kg Km i bil	
Pasta	0,8	4	Æbler, danske i sæsonen	0,1	0,5
Drikkevarer	CO₂ pr. kg Km i bil		Æbler, importerede	0,4	2
Kaffe, drikkeklar	0,2	1	Appelsiner, importerede	0,7	3,5
Appelsinjuice	1	5	Banoner	0,5	2,5
Vand på flaske	0,1	0,5	Jordbær	1	5
Øl	0,5-1,4	2,5-7	Andet	CO₂ pr. kg Km i bil	
Vin	2,1	10,5	Sukker	1	5
			Rapsolie	3,6	18
			Tomatketchup	1,3	6,5

Trin 2 – Madspild

Introduktion

På dette trin sættes med forskellige, også lidt "skæve" - aktiviteter fokus på madspild med sigte på at lave aktiviteter til eventen. Allerede på trin 1 stiftede spejderne bekendtskab med det at bruge rester, og det kan naturligvis også inddrages.

Aktiviteter

Fortæl spejderne om madspild og de bevægelser der forsøger at gøre noget ved det problem, herunder også butikkernes rolle, hvor flere arbejder med at have mindre portioner etc. Fortæl om eventen, hvad en skraldemiddag er, og hvad I skal arbejde med til eventen bl.a., at på dette trin skal der laves et spil/leg.

Undgå madspild: For at varme op til at lave spil og lege laves en lille stafet eller forhindringsbane. En kartoffel skal transporteres på en ske og må ikke tabes/spildes undervejs.

Spil og leg: I skal forberede nogle leg/spil til jeres event, som samtidig gør gæsterne klogere. På dette trin prøver I dem også selv af.

Lederen har lavet en række kartonstykker med ord. Spejderne er sammen to og to og får 30 sekunder til at forklare deres ord uden at sige ordet. Ud fra dette videreudvikles et spil, med flere ord. Måske skal ordene ikke forklares men mimes eller?

Eksempler på ord:

MADSPILD, EMBALLAGE, SKRALDEMIDDAG, AFFALD, NEDBRYDNINGSDATO, GENBRUG, RENSNINGSANLÆG, GRØNTSAGER, HOLDBARHEDSDATO, MUG, SURT, TRANSPORTOMKOSTNINGER, CO2-AFTRYK.

TIP! Husk af planlægge trin 3, hvilket produkt skal I lave, og hvad skal I bruge dertil. Husk at tænke genbrug til opbevaring af jeres produkt fx brugte syltetøjsglas.

Invitation: I skal måske allerede nu få inviteret gæster til jeres skraldemiddag? I bestemmer selv, om det skal være jeres familier eller en anden spejdergruppe eller nogle helt andre.

Afslutning

Muggen ost, gammel dåsemad, brune bananer, mælk der har overskredet datoen - ja hvad er egentlig klamt? Hvad kunne I selv finde på at smide ud? Hvad skal man smide ud for ikke at blive syg?

Materialiste

- Kartoffel til hvert hold + skeer
- Evt. materialer til forhindringsbane
- Kartonstykker med ord
- Karton, skriveredskaber m.v. til at lave spil

Trin 3 – Naturens spisekammer

Introduktion

Det er godt for miljøet, hvis vi bruger de råvarer, der er tæt på. Det er rigtig svært at gøre "det rigtige", når det handler om mad og miljø. For det er fx "dyrt" at lave oksekød, men også "dyrt" at få avocadoer fløjet ind fra Israel. En undtagelse er tomater, hvor det er mest klimavenligt at købe dem fra Sydeuropa, selvom de er blevet kørt herop i lastbil. Det skyldes, at der udledes flere drivhusgasser, når fossilt brændstof bruges til at belyse og varme tomater i danske drivhuse.

Transport er en vigtig del af miljøbelastningen ved mad, og den er naturligvis mindre, jo tættere maden er produceret på der, hvor den skal spises, hvis den kan dyrkes naturligt.

Aktiviteter

Lav et produkt af naturens råvarer: I skal lave et produkt af naturens råvarer, fra jeres eget nærområde. I bestemmer selv hvilket ud fra sæson og jeres muligheder i nærområdet, men det kan fx være mælkebøttesirup, marmelade, saft af hyld eller måske tangchips.

I skal naturligvis opbevare produkterne i genbrugsglas eller lignende.

Afslutning

Er I vant til at lave jeres mad fra bunden? Har I køkkenhave derhjemme? Og hvordan passer I den i givet fald? miljørigtigt?

Materialeliste

- Afhænger af valg af produkt

Trin 4 – Naturens krydderier

Introduktion

På dette trin skal der gøres klar til eventen.

Aktiviteter

Krydderier til skraldemiddagen: I skal på tur/ud at hente krydderier til skraldemiddagen. Det kan fx være ramsløg, skvalderkål, skovmærker eller brændenælder, afhængigt af område og sæson.

Når I kommer tilbage, skal urterne skylles og blanches, så de kan komme på frost indtil skraldemiddagen.

Mad til skraldemiddag: I skal planlægge, hvordan I får mad til jeres skraldemiddag. Kan I få mad fra de lokale forretninger eller skal I indkøbe madvarer, som er tæt på sidste anvendelsesdato? Hvem gør det og hvornår?

Afslutning

Der er mennesker der af forskellige årsager får en stor del af deres mad ved at skralde, altså fx samle mad fra fødevarebutikkens "affald". Nogle blot fordi de synes, det er det rigtige at gøre for at forhindre madspild. Hvad tænker I om det? Er det klamt?

Materialeliste

- Noget til at opbevare urterne i og gryde

Event – Skraldemiddag

Introduktion

Nu skal I afholde jeres skraldemiddag. Der er en del, hvor I gør klar, den afhænger af jeres forberedelse og så den del, hvor gæsterne kommer.

Aktiviteter

Måske skal I starte med at gå ud og købe ind/hente madvarer?

Så skal fantasien i gang. Hvad kan I få ud af det, I har skaffet? Der kan findes inspiration på diverse hjemmesider om stop madspild m.v.

Inden gæsterne kommer, skal I udover at have lavet maden også dække bord.

Efter middagen slutter I af med at hygge jer med de spil/lege, I lavede på trin 2.

Afslutning

Snak med gæsterne om de var tilfredse med middagen og aktiviteterne?

Materialeliste

- Afhænger af middagen. Men husk jeres spil/lege fra det tidligere trin.